KISA PANTOL BOL CAKET BOBSTİLE MAŞALLAH

ERKEN CUMHURİYET DEVRİ'NDE
BOBSTİL MODANIN TÜRK EDEBİYATINA YANSIMALARI

İBRAHİM ÖZEN

ÖTÜKEN

ÖTÜKEN

YAYIN NU: 1758
KÜLTÜR SERİSİ: 978

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 49269

ISBN: 978-625-408-183-5

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Editör: Oğuzhan Murat Öztürk

Son Okuma: Hüseyin Özdemir

Kapak Tasarımı: Ceyhun Durmaz

Dizgi-Tertip: Damla Acar

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: ANA BASIN YAYIN GIDA İNŞ. SAN. VE TİC. A.Ş
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. 2622 Sk.
Güven İş Merkezi No:6/13, Bağcılar / İstanbul
Sertifika Numarası: 20699 Tel: (0212) 446 05 99

İstanbul- 2021

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

İbrahim Özen: 1987 yılında İzmir'de doğdu. İlk ve orta öğretimi burada tamamladı. Gazi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden 2009 yılında mezun oldu. Aynı üniversitenin çatısı altında 2001 yılında "Edebiyat Tarihlerinin Yeni Türk Edebiyatına Yaklaşımı" başlıklı teziyle yüksek lisans; 2016 yılında "Hatıratlarda Siyasî, Sosyal ve Kültürel Hayat [1930–1950]" başlıklı teziyle doktora eğitimini tamamladı. Ebubekir Hazım Tepeyran'ın *Eski Şeyler* adlı hikâye kitabını günümüz Türkçesine aktardı. Mahmut Yesari'nin gazete ve dergi sayfalarında kalan hatıralarını *Bâbıâli'den Son Selâm* başlığıyla kitaplaştırdı. Daha sonra Burhanettin Tepsi'nin *(Bir Aktörün Hatıraları-Silvain'in Şakird-i Marifeti)*, Suphi Nuri İleri'nin (*Gazetecilik Hatıralarım*), Aziz Samih İlter'in (*Trablusgarp Harbi'nin Gizli Cephesi*), Naşit Özcan'ın (*Komik-i Şehir Naşit Efendi*) ve Hüseyin Suat Yalçın'ın (*Hem Hatırlar Hem Gülerim*) hatıralarını yayımladı. Hatırat, biyografi, günlük ve gezi yazısı gibi otobiyografik türler, Cumhuriyet dönemi süreli yayınları, modern Türk romanı ve öyküsü çalışma alanları arasındadır. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yeni Türk Edebiyatı alanında doktor öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ **11**
GİRİŞ **15**
TANZİMAT'TAN CUMHURİYET'E ALAFRANGA ZÜPPE TİPİ **15**

Alafranga Züppe Tipinin Kıyafet ve Aksesuarları 18
Toplum Hayatından Romanlara Taşınan Alafranga Züppe Tipi 25
Modanın Kıskacında Alafranga Züppe Kadınlar 32
Alafranga Züppe Tipinin Kıyafet Modaları 38

I. BÖLÜM
ERKEN CUMHURİYET DEVRİ'NDE BİR MODA AKIMI: BOBSTİL

A. CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE HOLLYWOOD SİNEMASININ TÜRK TOPLUMUNA TESİRİ 51
1. Hollywood Filmlerinin Türkiye'ye Girişi 51
2. Sinema Yayınlarında Hollywood Sineması 56
3. Sinema Züppeleri 61
4. Cumhuriyet Dönemi Romanlarında Yeni Bir Eğlence Türü Olarak Sinema 69

B. SİNEMANIN YENİ ZÜPPELERİ: TOPLUM HAYATINDA BOBSTİLLER 76

C. BOBSTİL MODA NASIL ORTAYA ÇIKTI? 85
1. Robert Taylor 85
2. *Zoot Suit* Modası 90

D. KIYAFET VE AKSESUARLARIYLA BOBSTİLLER 98
1. Bobstil Erkekler 98
2. Bobstil Kadınlar 105

E. AHLAKİ YÖNLERİYLE BOBSTİLLER 109

F. BOBSTİLİN ANLAM GENİŞLEMESİ 117
1. Mahkeme Koridorlarında Taşınan Bobstil Tartışmaları 119

G. İNKILÂP NESLİ KARŞISINDA BOBSTİLLER 127

II. BÖLÜM
TÜRK EDEBİYATINDA
BOBSTİL MODA VE BOBSTİLLER

A. 1940'LARIN ŞİİR TARTIŞMALARINDA BOBSTİL 149
1. Garip Şair, Bobstil Şiir 149
1.1. Garip Şiiri ve Orhan Veli 157
1.2. Âsaf Halet Çelebi 165
1.3. Diğer Şairler 172
2. Eleştirinin Şiir Hâli: Bobstil Şiirde 175

B. TAHKİYELİ METİNLERDE BİR TİP OLARAK
BOBSTİLLER 188
1. Kurguya Taşınan Eleştiri: Bobstil Şair Tipi 188
1. 1. Ercüment Ekrem'in Bobstil Şairi Turhan 188
1.1.1. Bobstil Şair Nasıl Yetişti? 188
1.1.2. Bobstil Şairin Sanat Macerası 191
1.1.3. İnkılap Nesli Karşısında Bobstil Şair 194
1.2. Bobstil Şairler Dergi Çıkartıyor 198
1.3. Bobstil Şair Gazete İdarehanesinde 200
1.4. Karagöz Bobstil Şairlerle Buluşuyor 201
1.5. Şairler Kahvesinde Bir Bobstil Şair 203
1.6. Bobstil Şair Aşkını İlan Ederse 204

2. Alafranga Züppe Tipinden Sinema Züppesine:
Bobstiller 208
2.1. Polisiye Kurguda Bir Bobstil Romanı:
Çılgınlar Kulübü 208
2.1.1. Çılgın Gençliğin Bobstiller Kulübü 211
2.1.2. İdeal Gençliğe Karşı Bobstiller 215

2.2. Kısa Hikâyelerin Popüler Konusu Bobstiller 217
2.2.1. Torunumun Nişanlısı 217
2.2.2. Bobstil Aşkı 219
2.2.3. Bobstil Futbolcu 220
2.2.4. Nasreddin Hoca Bobstiller Arasında 222
2.2.5. Bobstil Kaynana 226

2.2.6. Bereket Modaya 229
2.2.7. Köpek 230
2.2.8. Bobstil Olmuşum! 232
2.2.9. Maceraperest 235
2.2.10. Yurdumu ve Kadınımı Asla 236

2.3. Sahneye Taşınan Yozlaşmış Komikler 237
2.3.1. Erkek Güzeli mi Bobstil mi? 237
2.3.2. Küçük Şehir'in Ahlaksız Tipi 245
2.3.3. Köşebaşı'ndaki Hoppala Kız ile Favorili, Pipolu Genç 248
2.3.4. Ayarsızlar'ın Bobstil Arkadaşları 250

2.4. Diğer Metinler 254

SONUÇ 261
KAYNAKLAR 271
DİZİN 289

SUNUŞ

Süreli yayın taramaları edebiyat tarihi çalışmaları için bir hazine işlevi taşır. Bunu ilk fark ettiğim andan itibaren süreli yayınlar, çalışmalarımı besleyen yol gösterici bir role sahip olmuştur. Erken Cumhuriyet Dönemi'ne yönelik gazete ve dergi taramalarımda bobstil kelimesiyle karşılaşmıştım. Daha ilk yazıda merak duyduğum bu kelime; haber metinlerinde, köşe yazılarında, edebî metinlerde, karikatürlerde hatta bulmacalarda sık sık karşıma çıkmaya devam edince bir dosya açtım ve ilerleyen süreçte çalışmak üzere rafa kaldırdım. Bobstillere sıra geldiğinde dosyadaki yazıları göz önünde bulundurarak ilk önce bir makaleyle yola çıktım. Ancak bu süreçte bobstillere dair eksik kalan bir şeyler olduğunu düşünerek 1940'lı yıllarda yayımlanan gazete ve dergileri tekrar taramaya başladım. Taramalarım sonucunda konuyla ilgili oldukça yoğun malzemeye ulaştım. Okuduğum yazılar bobstillerin gündemde olduğu süreci anlatan hatıra, roman, tiyatro, hikâye ve şiir türündeki kitapların tespitine de imkân verdi. Neticede tür ayırt etmeksizin bobstillerle ilgili ulaşabildiğim her şeyi bir araya getirmeye çalıştım.

Bobstillerin konu edildiği bu kitapta ne yaptım? Giriş bölümünde meselenin teorik zeminini anlattım. Bobstillerle ilgili söylemek istediğim temel mesele şuydu: Bobstiller, Tanzimat'tan itibaren toplum hayatında görülen ve edebiyatın sınırlarına dâhil olan alafranga züppe tipinin 1940'lı yıllardaki yeni bir görünümüdür. Diğer bir ifadeyle Ahmet Mithat Efendi'nin Felâtun Bey'i ya da Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Şatırzâde Şöhret Bey'i 1940'lı yıllarda tekrar karşımızdadır. Ancak geçmişte Fransa'yı ve Fransızcayı merkez alan tip, artık Amerikan kültürü ve İngilizce güdümünde yaşamaktadır. Bobstillerdeki bu eğilimin rehberi de Hollywood sinemasıdır. Bu temele dayanarak giriş bölümünde Tanzimat yıllarından 1940'lı yıllara kadar züppe tipinin toplum hayatındaki görünümünü ve edebiyata yansımasını anlattım.

Çalışmanın birinci bölümünde ilk olarak sinemanın, bilhassa Hollywood sinemasının, devrin gençleri üzerindeki tesirine de-

ğindim. Çünkü 1930'larda sinema salonlarının etrafını muhit edinen "sinema züppeleri", 1940'larda bobstil sıfatıyla anılıyordu. Bu bağı kurmak adına bobstilleri anlatmaya sinemayla başladım. Daha sonra bobstil modanın nasıl ortaya çıktığından bahsettim. Basına yansıyan ortak görüş bobstillerin ünlü Hollywood yıldızı Robert Taylor'un kıyafetlerini, jest ve mimiklerini, tavır ve davranışlarını taklit ettikleri yönündeydi. Ancak aynı yıllarda Amerika'da varlığını sürdüren *zoot suit* modası bobstilleri daha iyi yansıtmaktaydı. Yine de her iki görüşü dikkate alarak bobstil modanın kaynağını sorguladım. Bölümün sonraki başlıklarında ise bobstillerin dış görünüşlerini, ahlaki yönlerini, basın aracılığıyla onlara yöneltilen eleştirileri kaleme aldım.

Çalışmanın ikinci bölümü, bobstil modanın ve bobstillerin Türk edebiyatına yansımasını içeriyor. Bobstil modanın edebiyatla ilişkisini iki genel başlık altında değerlendirdim. Bunlardan ilki, bobstilin bir moda akımının ötesine geçip garip, tuhaf ve gülünç manalarına uzanan; zaman içinde hakaret ifadesine ulaşan anlam genişlemesiyle ilgilidir. 1940'ların şiir tartışmalarında bobstil, [genç] şaire ve [yeni] şiire yönelik bir yakıştırma olarak kullanılmış. Başta Orhan Veli Kanık ve Âsaf Halet Çelebi olmak üzere serbest nazımla ve alışılmadık muhtevayla yazan şairler bobstil şair, onların şiirleri de bobstil şiir yakıştırmasına uğramış. Bu genel tespite bağlı olarak ikinci bölümün ilk başlığında şair ve şiir tartışmalarında bobstil yakıştırmasının yeri üzerine yoğunlaştım.

Bobstil moda ve edebiyat ilişkisinin diğer yönü, tahkiyeli metinlerde bobstillerin bir tip olarak yer almasıdır. Dolayısıyla ikinci bölümün sonraki başlığında roman, hikâye ve tiyatro metinlerindeki bobstillerden bahsettim. Bu metinlerde yer alan kahramanların bir kısmı bobstil şair tipidir. Köşe yazılarında yoğunlaşan [genç] şair ve [yeni] şiir tartışmaları böylelikle kurgusal zemine taşınmıştır. İncelenen metinlerde ayrıca sanat ve edebiyatla bağı olmayan, alafranga züppe tipinin sinema züppesine dönüşmüş hâlini yansıtan bobstiller mevcuttur. Tıpkı Tanzimat Dönemi romanlarındaki alafranga züppe eleştirisinde olduğu gibi bobstiller de edebî metinler aracılığıyla yazarların hedefi hâline gelmiştir. Bu tespitler çerçevesinde tahkiyeli metinlere yansıyan bobstil tipleri alt başlıklara ayırarak ele aldım. İki bölümde hazırladığım çalışmanın sonuç kısmında bobs-

tillerle ilgili açtığım başlıkları bir bütün hâlinde değerlendirmeye çalışıp ulaştığım neticeleri açıkladım.

Çalışmaya dair bahsetmem gerekenler arasına kitabın ismini de eklemem gerekir. 1940'ların gazetelerini tararken Colombia Müessesesi'ne ait ilanlarda karşılaştığım Nedime ve Münevver Birses kardeşlerin seslendirdiği "Ho Ho Ho Da Maşallah" şarkısı bobstilleri anlatıyor. Çalışma müddetince bu şarkıyı keyif alarak çok dinledim, çevremdekilere de aynı şekilde dinlettim. Sonunda bu şarkıdan alınan sözler çalışmanın tamamıyla bütünleşerek kitaba isim olarak seçildi.

***

Çalışmayla ilgili cümlelerimi, isimlerini anmaktan mutluluk duyacağım kıymetli insanlardan bahsederek tamamlamak istiyorum. Bobstilleri çalışmak istediğim ilk günden itibaren gerek sohbetleriyle gerek yönlendirmeleriyle çalışmaya rehberlik eden ve kitaba isim seçmem konusunda ilham veren kıymetli hocam Metin Kayahan Özgül'e şükranlarımı sunarım. Diğer taraftan bobstilleri çalıştığım müddetçe hem yol arkadaşım hem de bir meslektaşım olarak yanımda bulunan, aynı zamanda metnin son okumasını yapan eşim Tuğba Özen'e müteşekkirim. Son olarak, çalışmayı anlatmaya başladığım an yayımlayabileceklerini söyleyerek bu kitabın basılmasına imkân veren Göktürk Ömer Çakır'a, kitabın editörlüğünü üstlenen Oğuzhan Murat Öztürk'e ve diğer Ötüken Neşriyat çalışanlarına teşekkür ederim.

İbrahim ÖZEN
Ankara, 2021

GİRİŞ

TANZİMAT'TAN CUMHURİYET'E ALAFRANGA ZÜPPE TİPİ

Bobstil, 1940'lı yıllara damga vuran züppece giyim tarzını ve bu giyim tarzını benimseyen tipleri karşılayan kelimedir. Türkiye'de sinemanın bir eğlence türü olarak rağbet görmesiyle birlikte bilhassa büyükşehirlerdeki gençlerin; Hollywood aktörlerini kıyafet, tavır ve davranış bakımından taklit etmeleriyle ortaya çıkmıştır. Ense köküne kadar uzanan saçlar, bol ve düşük omuzlu ceket, renkli desenli gömlek, dar paçalı kısa pantolon, renkli çizgili çoraplar, birkaç numara büyük ayakkabı, ağızda pipo ve kambur duruş bobstillerin genel görünümüdür. Millî ve manevi değerlere kayıtsızlıkları, kendi kültürlerine yabancılıkları, kadın-erkek ilişkilerindeki serbest tavırları, hayatı eğlenceden ibaret görmeleri ise onların iç dünyalarının belirgin yönüdür.

Bobstil; geçmişte toplum hayatında yer bulan, aynı zamanda kurgusal zemine taşınan hangi tip ile nasıl ilişkilendirilebilir? Ünlü Karikatürist Cemal Nadir'in *Amcabey* [1942-1944] adlı mizah mecmuasında "Dünden Bugünden" başlıklı yazı serisinde yer alan, bir karikatürle de desteklenmiş "Şık Erkek"[1] bölümü; tam manasıyla bu soruya cevap vermektedir: Geçmişteki şık beylerin geneli Frenk mekteplerinin bir kapısından girip diğerinden çıkmış, her hâli yapmacıklı, vücutça cılız tiplerdir. Koltuğunun altında Fransızca mecmualar taşımak, Fransızca iki cümleyi bir araya getiremediği hâlde konuşurken yerli yersiz yabancı kelimelere başvurmak, geleneksele burun kıvırıp Batılı olanı göklere çıkarmak onların ilk akla gelen özellikleridir. Tarif edilen şık beyler toplumun çeşitli kesimleri tarafından didon, züppe ve Nikoli sıfatlarıyla anılmışlardır. Şık beyin bir de alaturkası vardır: O da elinde bastonu, kolunda pardesüsü, cebinde lavanta şişesiyle Şehzadebaşı'ndaki kıraathanelerde oturup geleni geçeni seyreder; gözüne "bir haspa" iliştiğinde hemen yerin-

[1] [İsimsiz], "Dünden Bugünden: Şık Erkek", *Amcabey*, C. 1, S. 18, 3 Nisan 1943, s. 3.

den fırlayarak peşine takılır. Şık beylerin bu modelleri "Rezzakizade Tarçın Bey" yakıştırmasıyla nam salmışlardır.[2]

1940'lara gelindiğinde ise "Yafa portakalı" gibi kabarık geniş omuzlu elbisesi içinden küçücük, sıska bir vücudun çıktığı bobstiller türemiştir. Onlar, "Amerikalı bir sinema artistine" benzemekle övünürler; gerçekten de hâl ve tavırlarıyla "Ahmet'ten, Mehmet'ten çok Coni'ye, Bob'a benzer[-ler]."[3] Şık beyler gibi onların da elinde daima bir yabancı kitap veya mecmua bulunur. Vatan sevgisinden, millî duygulardan yoksun oldukları gibi ahlaken de zayıftırlar. Kadınlar onlar için "tabldot yemek gibi orta malıdır. İsteyen istediğinden nefsini körletebilir!"[4] Geçmişteki şık beylerin Fransızcaya düşkünlükleri gibi argo kelimelerle ve yarım yamalak İngilizceyle konuşma sevdasında olan bobstiller; ellerinden bir marifet gelmediği hâlde kimseyi beğenmezler, çalışmayı sevmezler, ailelerinden aldıkları harçlıkla geçinirler. Zevk aldıkları tek müzik türü cazdır. Sıklıkla görüldükleri yerler kışın sinemalar, yazın da plajlardır. Yazarın ifadesiyle tarif edilen tipe "züppe kelimesi az gelmiş olacak ki bobstil adı takılmıştır."[5]

"Dünden Bugünden" başlığı altındaki "Şık Erkek" başlığından anlaşılan şudur ki, Tanzimat yıllarının şık beyleri, 1940'ların bobstilleri olarak karşımıza çıkmıştır. Bu iddia alafranga züppe tipinden bahseden farklı yazarların aynı minvaldeki yazılarıyla desteklenebilir.

Halide Edip Adıvar, bobstil modanın gündemde olduğu süreçte Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın eserleri üzerine bir yazı kaleme alır. *Şık* [1889] romanındaki alafranga züppe tipi Meftun Bey'i değerlendiren yazar; öncelikle onun giyim tarzını, malumatını, şikâyetlerini,

2 [İsimsiz], *agy.*, s. 3.
3 [İsimsiz], *agy.*, s. 3.
4 [İsimsiz], *agy.*, s. 3.
5 [İsimsiz], *agy.*, s. 3.

itiyatlarını, yemek zevkini sıralar: Meftun Bey, "fistan gibi açılan arabacıvari" redingotu, dar pantalonu, sivri potinleri, bastonu, zarif şemsiyesi ile modanın emsalsiz heveskârıdır. Tırnaklarını alafranga bir tür nalbanta kestirmek, Türkçe kelimelerin telaffuzunda zorluk çekmek, sohbet esnasında sıkılınca ıslıkla opera parçaları çalmak alışkanlıkları arasındadır. Geleneksel yemeklerden nefret ederken Batılı yemeklere düşkündür. Osmanlı coğrafyasını ve gramerini anlatan kitaplardan, millî romanlardan nefret eder. Bu özellikleriyle çizilen Meftun Bey portresi, çalışmanın çıkış noktasını destekleyen tek bir cümleden ibaret şu tespitle tamamlanır: Devrin bobstil tipi, "1942 yılının Meftun Bey'i"dir.[6]

Halide Edip'in Meftun Bey'e yönelik tespiti, bu defa Hasan Âli Yücel tarafından Ahmet Mithat Efendi'nin *Felâtun Bey ile Râkım Efendi* [1875] romanındaki Felâtun Bey için yapılır. Felâtun Bey'in yarım yamalak Fransızca bilmesinden, Frenk artistleriyle dostluk kurmasından, Beyoğlu'nun eğlence yerlerinde vakit geçirmesinden, kısacası "züppe"liğinden bahseden Hasan Âli; son hükmünü şu cümleyle verir: "O, devrin bobstil bir delikanlısıdır."[7]

Yakın döneme gelinecek olursa aynı çerçevede değerlendirilebilecek yukarıdaki tespitlerin bir yenisini Hilmi Yavuz, "Alaturka Züppeler" başlıklı yazısında yapar. 1940'lı yıllarda özellikle giyim ve kuşam alanındaki Batı taklitçilerine bobstil denildiğini söyleyen yazar, bu kavramın doğrudan doğruya alafrangalıkla ilişkili olduğunu dile getirir.[8]

Şimdiye kadar bobstiller üzerine en kapsamlı çalışmaya imza atan Levent Cantek'in alıntılanan tespiti de benzer içeriktedir: "Yüzyıl başlarında ülke gerçeklerinden, sorunlarından bihaber yaşayan 'aslını inkâr eden haramzade'nin kimi zaman ironik kimi zaman da öfkeyle anlatılan, çoğunlukla 'Bihruz Bey' tiplemesiyle isimlendirilen eleştirinin yeni bir yorumudur, Bobstil."[9] Tanzimat romanla-

---

6 Halide Edip Adıvar, "Hüseyin Rahmi'nin Eserleri Arasında II", *Akşam*, 12 Nisan 1944, s. 3.

7 Hasan Âli Yücel, "Yeni Romanımız Münasebetiyle: Hocamız Ahmed Mithat Efendi", *Cumhuriyet*, 31 Aralık 1953, s. 2.

8 Hilmi Yavuz, "Alaturka Züppeler", *Haksöz Haber*, 19 Ocak 2011, https://www.haksozhaber.net/alaturka-zuppeler-19579yy.htm, [Erişim Tarihi: 20.01.2021].

9 Levent Cantek, *Cumhuriyetin Büluğ Çağı: Gündelik Yaşama Dair Tartışmalar (1945-1950)*, 3. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul, 2019, s. 100.

I. BÖLÜM

ERKEN CUMHURİYET DEVRİ'NDE BİR MODA AKIMI: BOBSTİL

A. CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE HOLLYWOOD SİNEMASININ TÜRK TOPLUMUNA TESİRİ

1. Hollywood Filmlerinin Türkiye'ye Girişi

Türkiye'de sinema daha tanınmadan önce İstanbul'un Beyoğlu semti canlandırma ve görüntülere dayalı sahne gösterilerine şahit olur. İlk kayıtlara bakılacak olursa 1843'te Galatasaray'a yerleşmiş bir sirkte *Microscope Solaire* [Güneş Mikroskobu] ve *Le Grand Diorama* [Büyük Diorama] sunulur. 1855'te Naum Tiyatrosu'nda bir Cosmorama gösterisi yapılır. 1882'de Fransız Doumlier, bir Lanterne Magique [Büyülü Fener] kullanarak belgesel ve fantastik karışımı bir gösteriyle tufan öncesi dünyayı gösterir, seyircilerini dünya çevresinde bir yolculuğa çıkarır. 1858'de Verdi Tiyatrosu'nda ışıklı tablo gösterisi yapılır.[1] Bu gösterilere rağmen sinemaya yönelik ilk teşebbüsler için 1890'lı yılların sonları beklenecektir.

Fransız film yönetmeni Alexandre Promio, 1896 yılı başlarında Türkiye'ye gelip bazı film sahneleri çekmiştir. 1896'nın sonu ile 1897'nin başına denk gelen bir tarihte Yıldız Sarayı hokkabazlarından Bertrand aracılığıyla sinema Osmanlı sarayına girmiştir.[2] II. Abdülhamid'in kızlarından Ayşe Osmanoğlu bu gösteriden kısaca da olsa şu cümlelerle bahsetmiştir:

> O zamanki sinemalar şimdiki gibi değildi. Perde büyük fırçalarla iyice ıslatılır, küçük parçalar gösterilirdi. Bu parçalar pek karanlık görülür, filmler bir dakikada biterdi. Bununla beraber çok yeni bir şey olduğundan hoşumuza giderdi.[3]

---

1 Giovanni Scognamillo, *Cadde-i Kebir'de Sinema*, Metis Yayınları, İstanbul, 1991, s. 10.

2 Nijat Özön, *Türk Sineması Kronolojisi 1895-1966*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1968, s. 12.

3 Ayşe Osmanoğlu, *Babam Sultan Abdülhamid*, Selçuk Yayınları, Ankara, 1986, s. 75.

1897'nin başında Sigmund Weinberg'in teşebbüsüyle Beyoğlu'ndaki Sponeck Birahanesi, Konkordia Tiyatrosu ve Şehzadebaşı'ndaki Fevziye Kıraathanesi'nde halka açık ilk sinema gösterileri gerçekleşmiştir.[4] Ercüment Ekrem Talu, Weinberg'in bu gösterisinden bahseder. Talu'nun verdiği bilgiye göre 1896-1897 sırasında, Galatasaray'daki Sponeck Birahanesi'nin salonunda gösterilen yarım saatlik film İstanbul'daki ilk sinema gösterimidir.[5] Talu'yu etkileyen, mektepte de haftalarca münakaşası süren bu film, 1895 yapımı *Bir Trenin La Ciotat Garı'na Girişi*'dir.[6]

1897'de "Cadde-i Kebir'de yükselen kocaman bir binanın, Ağacami'deki Appartmenst Luxembourg Hanı'nın bir odasında öncü bir sinemacı, Yahudi Matalon, gösteriler düzenlemeye"[7] başlar. Gösteriler için seçtiği yer oldukça önemlidir çünkü ileride bu hanın altında Luxembourg Sineması açılacaktır. 1898'de Cambon'un Beyoğlu'ndaki Varietes Sirk ve Tiyatrosunda, 1900'de Beyoğlu'ndaki Odeon Tiyatrosu'nda sinema gösterileri gerçekleştirilmiştir. Tespit edilen daha sonraki gösteriler 1908'den sonra devam edebilmiştir.[8]

İstanbul'da ilk film, Fuat Uzkınay'ın 14 Kasım 1914'te kayda aldığı *Ayastefanos'taki Rus Abidesinin Yıkılışı*'dır.[9] Bu kısa ama tarihsel değeri olan film, "Ruslar tarafından 1876-1877 Savaşı'nın sonunda bir zafer anıtı olarak Yeşilköy'de (eski Ayastefanos, Ermiş Stefanos) inşa edilen yapının yıkılması kararlaştırıldığında olayın filme çekilmesi[yle]"[10] ortaya çıkar. İlk öykülü filmler de Müdafaa-i Milliye Ce-

---

4 Özön, *age.*, s. 41.

5 Ercüment Ekrem Talu, "İstanbul'da İlk Sinema ve İlk Gramafon", *Perde ve Sahne*, S. 7, 15 Birinciteşrin 1943, s. 5.

6 Giovanni Scognamillo, *Türk Sinema Tarihi*, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 1990, s. 16.

7 Scognamillo, *Cadde-i Kebir'de Sinema*, s. 11.

8 Özön, *age.*, s. 41-42.

9 Bu film aynı zamanda Türkiye'de çekilen ilk film olarak kabul edilse de konuyla alakalı farklı görüşler de mevcuttur. Bazı araştırmacı ve yazarlarca Makedonyalı Manaki kardeşlerin çektikleri kayıtlar ilk filmler olarak kabul edilmektedir. Nezih Erdoğan *Sinemanın İstanbul'da İlk Yılları* adlı eserinin başında verdiği kronolojide Manaki kardeşlerin 1908 yılındaki iki dakikalık kaydı olan "Türklerin Hürriyet Üzerine Konuşmaları" adlı çekimini başa alır. Manaki kardeşler ayrıca 1911 yılında Sultan Reşat'ın Selanik ve Manastır ziyaretlerini de kayda almışlardır.
Nezih Erdoğan, *Sinemanın İstanbul'da İlk Yılları, Modernlik ve Seyir Maceraları*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2017, s. 12.

10 Scognamillo, *Türk Sinema Tarihi*, s. 32.

miyeti'nin çatısı altında Sedat Simavi'nin yönetmenliğinde çekilen 1917 tarihli *Pençe* ile *Casus*'tur. I. Dünya Savaşı'ndan sonra Malûl Gaziler Cemiyeti'nin uhdesinde Ahmet Fehim Efendi tarafından Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın *Mürebbiye*'si [1919] ile Yusuf Ziya Ortaç'ın *Binnaz*'ı [1919] sinemaya aktarılmıştır. Bu iki eseri, Şadi Karagözoğlu'nun sahnede başarıyla canlandırdığı "Bican Efendi" tipinden hareketle hazırlanan *Bican Efendi Vekilharç* [1921] takip etmiştir. Kurtuluş Savaşı'ndan sonra TBMM'ye aktarılan sinema araçlarıyla *İstiklal, İzmir Zaferi* [1922] adıyla bir belgesel-film meydana getirilmiştir. 1914'ten 1922'ye kadar devam eden sekiz yıllık emekleme sürecini, Türk sinemasını 1939'a kadar tek başına yöneten, 1953'te ise sinemayla bağını kesen Muhsin Ertuğrul Dönemi takip etmiştir. O, bu süre zarfında yirmi dokuz filme imza atmıştır.[11]

Muhsin Ertuğrul, sinema yönetmenliğinin ilk yıllarında yerli kaynakları merkeze alır, edebî yapıtlardan yararlanır. Türkiye'ye döndüğünde Kemal Film hesabına yönettiği ilk film *İstanbul'da Bir Facia-i Aşk/Şişli Güzeli Mediha Hanım'ın Facia-i Katli*'dir [1922]. Bu filmi Yakup Kadri'nin *Boğaziçi Esrarı/Nur Baba* [1922], Halide Edip'in *Ateşten Gömlek* [1923], Peyami Safa'nın *Sözde Kızlar*'ı [1924] takip eder. Bunların arasına bir de operet girer; Dikran Çuhacıyan-Takfor Nalyan'ın *Leblebici Horhor*'u [1923] bir sahne uyarlaması olarak sinemaya aktarılır.[12] Muhsin Ertuğrul 1922-1929 yılları arasında bahsi geçen filmlerin de aralarında bulunduğu yedi filmi sinema perdesine taşımıştır.

1929-1933 yılları arasında Türkiye'de on altı film çekilmiştir. Bu filmlerin adları şöyle sıralanabilir: *Ankara Postası* [1929], *İstanbul Sokaklarında* [1931], *Kaçakçılar* [1932], *Bir Millet Uyanıyor* [1932], *Karım Beni Aldatırsa* [1933], *Söz Bir Allah Bir* [1933], *Cici Berber* [1933], *Fena Yol* [1933], *Milyon Avcıları* [1934], *Leblebici Horhor Ağa* [1934], *Aysel Bataklı Damın Kızı* [1935], *Güneşe Doğru* [1937], *Aynaroz Kadısı* [1938], *Bir Kavuk Devrildi* [1939], *Allah'ın Cenneti* [1939], *Tosun Paşa* [1939].[13] Türkiye'de sinema seyircisi ve sinema salonları göz önünde bulundurulduğunda yukarıda ismi sayılan filmler oldukça yetersizdir. 1933 tarihli *Ekran Sinema Mecmuası*'nda yer alan "Türk Filmleri" başlıklı yazıda, Türk sinema piyasası için bir senede en

[11] Özön, *age.*, s. 17.

[12] Scognamillo, *age.*, s. 58.

[13] Özön, *age.*, s. 63-79.

az 280 filmin gerekli olduğu yazar.[14] Dolayısıyla bu durum, Avrupa ve Amerika menşeli filmlerin ithal edilmesini beraberinde getirmiştir.[15] Nijat Özön'ün kronolojik listesine bakıldığında zaten aynı yıllarda sinema salonlarının ihtiyacı yabancı filmlerle karşılanmıştır. Örnek verilecek olursa 1931'de sadece bir Türk filmi çevrilmişken on sekiz yabancı film seyirciyle buluşmuştur. Bu sayı 1932'de iki Türk filmi, on dokuz yabancı film; 1933 yılında ise dört Türk filmi on sekiz yabancı film olarak kayıtlıdır.[16]

Türkiye'de yabancı sinemanın güç kazanmasında Türk filmlerinin yetersizliğinin yanı sıra seyirci talebi de göz önünde bulundurulmalıdır. Batılı filmleri izlemeye alışan, bu filmlerle yeni bir dünyanın kapılarını aralayan, farklı kültürler ve yaşam tarzlarıyla tanışan izleyici nazarında yerli filmler rağbet görmemiş, durgun ve yetersiz kalmıştır. Dolayısıyla hem ihtiyaç hem de talep sebebiyle sinema salonları yabancı filmlerle ayakta durabilmiştir. Türkiye'ye getirilen ilk filmler Fransa, Almanya ve İtalya başta olmak üzere Avrupa menşelidir; 1920'li yılların ortalarına doğru bunlara Amerikan filmleri de eklenmiştir.

Hollywood filmlerinin Türkiye'ye girişi, TBMM Hükümeti ile ABD yönetimi arasında 6 Ağustos 1923'te imzalanan "Dostluk ve Ticaret Antlaşması"nın ardından gerçekleşmiştir. Avrupa filmlerine kıyasla gerek hikâyeleri gerek kurguları itibarıyla Hollywood filmleri kısa sürede Türk seyircisini etkileyip beğenisini kazanmıştır. Seyircinin talebi, beraberinde ticari faaliyetleri sağlayan şirketlerin ve salon sahiplerinin katılımını sağlamış, dolayısıyla Türkiye'de yabancı film ithali hızlanmıştır.[17] 1930'lu yıllardan itibaren sesli filmlerin Türkiye'ye gelmesiyle Avrupa filmlerin sayısı azalmaya başlamış, film piyasası Amerikan sinemasının tesirinde varlığını devam ettirmiştir.[18] Aslında bu süreç Türkiye'ye özgü bir durum değildir;

---

[14] *Ekran Sinema mecmuası*, S. 1, 1933. (Nermin Gonca, *Devletçilik Döneminde Yayımlanmış Sinema Dergileri (1932-1939)*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2008, s. 91.)

[15] Ali Özuyar, *Sinemanın Osmanlıca Serüveni*, De Ki Basım Yayım, Ankara, 2008, s. 140.

[16] Özön, *age.*, s. 66-70.

[17] Ali Özuyar, *Babıali'de Sinema*, İzdüşüm Yayınları, İstanbul, 2004, s. 48.

[18] Mustafa Gökmen, *Başlangıçtan 1950'ye Kadar Türk Sinema Tarihi*, Denetim Ajans, İstanbul 1989, s. 17-18.

B. SİNEMANIN YENİ ZÜPPELERİ: TOPLUM HAYATINDA BOBSTİLLER

Hollywood sineması tesirinde ortaya çıkan sinema züppeleri, 1930'lu yılların sonlarından itibaren bobstil yakıştırmasıyla anılmışlardır. Bu yakıştırmanın kaynağını sorgulamadan önce bobstillerin toplum hayatındaki varlığından kısaca söz etmek gerekir. Devrin süreli yayınlarından, hatıralarından, sanat eserlerinden hareketle bilhassa İstanbul ve Anadolu'daki insan manzaralarına bakılacak olursa bobstil sıfatıyla anılan yeni bir tipin türediği fark edilecektir.

Türkiye'de yayımlanan *Akşam, Son Posta, Son Telgraf, Ulus, Vakit, Vatan* gibi ulusal gazeteler; 1940 yılının Temmuz ayından itibaren gençler arasında bobstil adında yeni bir moda akımının türediğini haber verirler. Vâlâ Nureddin, Nusret Safa Coşkun, Hikmet Münir, Hikmet Feridun Es, Reşat Feyzi, Ercüment Ekrem gibi sokağın problemlerini köşelerine taşıyan gazeteciler; genellikle sinema çevrelerinde vakit geçirip kıyafetleri, duruşları, yürüyüşleri ve ahlakları yönüyle dikkatleri üzerlerine çeken bobstillerden bahsetmişlerdir. Yine aynı süreçte çeşitli türde yazılarla ve özellikle karikatürlerle *Akbaba* ve *Amcabey* gibi mizah mecmuaları da bobstilleri hedef almaya başlamıştır.

Hatıralar, yazarının yaşadığı döneme tanıklık etmesi bakımından toplumsal verilerin tespitinde önemli bir kaynaktır. 1940'lı yılları anlatan hatıralar, İstanbul'un kalabalık cadde ve çarşılarında bobstillerin varlığından söz ederler. Tiyatro oyuncusu, seslendirme sanatçısı, film yönetmeni ve yazar Mücap Ofluoğlu [1923-2012]; *Bir Avuç Alkış* adlı hatıratında gençlik yıllarının giyim tarzlarına ışık tutar. Yazarın ifadeleriyle 1940'ların İstanbul'unda "on sekizindeki delikanlılardan otuz beşindeki gençlere" kadar devrin tüm erkekleri, "ünlü sinema oyuncusu Robert Taylor'un yarattığı bobstil modasının" tesirindedir. Onların bobstil modaya bağlı olarak tercih ettikleri giyim tarzı şöyledir:

C. BOBSTİL MODA NASIL ORTAYA ÇIKTI?

Peki, önceleri bir kıyafet modasıyken daha sonra sinema züppelerine sıfat olan, zaman içinde her türlü yeniliğe karşı bir yakıştırmaya dönüşen bobstil modanın kaynağı nedir? Bu sorunun cevabı Amerikan kültürü müşterekliğinde buluşan iki iddia etrafında birleşir. Birincisi ünlü sinema yıldızı Robert Taylor, diğeri ise Amerika'daki *zoot suit* modasıdır.

1. Robert Taylor

1940'larda devrin gazete ve dergileri neredeyse ortak bir sesle bobstil modanın kaynağı olarak Robert Taylor'u işaret etmişlerdir. Bobstil modayı Türkiye'nin gündemine taşıyan ilk isim Vâlâ Nureddin'dir. Onun tanımlamasına göre "bob" kelimesi, "Amerikanvari bir küçültme ve okşama" ismi, "stil" de üslup manasını taşır. Bobstil ise "Bob tarzında giyinen delikanlı[dır]."[108] Gazeteci yazar Faruk Fenik, bobstil modanın "Amerika'nın ileri gelen moda muhitlerinden" alındığını, kaynağının ise sinema artisti Robert Taylor olduğunu dile getirir.[109] Nusret Safa Coşkun, bobstil bir gençle yaptığı röportajda, Vâlâ Nureddin ve Faruk Fenik'in açıklamalarını destekleyecek içerikte şu bilgiye ulaşır:

> Bu moda Amerika'dan geldiğinden kinaye bu isim konmuş olacak. Robert Taylor'un küçük ismi olduğu için konmuştur belki de… Çünkü Hollywood'da Robert Taylor'u "Bob" diye çağırırlar. Aşağı yukarı orada herkesin küçük ismi "Bob"dur.[110]

---

[108] Vâlâ Nureddin, "Akşamdan Akşama: Bobstil", *Akşam*, 6 Temmuz 1940, s. 3.
[109] Faruk Fenik, "Bobstil Düşkünlerinin Hali", *Vatan*, 18 Aralık 1940, s. 6.
[110] Nusret Safa Coşkun, "Bobstiller", *Son Posta*, 15 Birinciteşrin 1940, s. 7.

D. KIYAFET VE AKSESUARLARIYLA BOBSTİLLER

1. Bobstil Erkekler

Bobstil, her şeyden önce bir kıyafet modasıdır. Peki bu kıyafet modasının ortaya çıkardığı tip nasıl bir görünüme sahiptir, hangi kıyafet ve aksesuarları tercih etmiştir? 1940'lı yıllarda bobstil modaya dair çok sayıda yazı kaleme alınmış, bu yazılarda bobstillerin dış görünümleri tüm ayrıntılarıyla tarif edilmiştir. Tıpkı Tanzimat Dönemi'nin "şık" beyleri gibi onlar da züppelikleri bakımından mizahi bir anlatımla, alaya alınarak gazete ve dergi sütunlarına yansımışlardır. Bobstillerle ilgili tarifler bir araya getirildiğinde baştan ayağa şöyle bir görüntüyle karşılaşılır:

Bobstil bir gencin şapkası; "arkasına bir yumruk vurulmuş"[146] gibi çukurdur, dar kenarlıdır,[147] "kafada geriye doğru atılmış durur."[148] Şapkanın ön tarafı ise "aksine zirveleşmiş, yani indifai bir saha manzarası arz eder gibi"[149] bir görüntü kazanmıştır. Hilmi Yavuz, "fötr şapka kültürü[nü]" anlattığı yazısında, bobstillerin "fötrün vizyerini önden aşağıya doğru"[150] büküp kovboy şapkasına benzeterek giydiklerini söyler. Yazının bir başka yerinde ise fötr şapka giymenin raconuna değinir. Bunlardan biri, elin şahadet parmağı kullanılarak şapkanın arkaya doğru atılmasıdır. "Bu çok cakalı şapka atma eyle-

---

[146] R. Fikret Sağnak, "Sırası Düştükçe: Bop-stil", *Türk Dili*, 14 Haziran 1941, s. 1.

[147] Ahmet Yüksel Özemre, *Hasretini Çektiğim Üsküdar*, Kubbealtı Yay., İstanbul, 2007, s. 211.

[148] Şevket Rado, "Bobstiller ve Halifakslar", *Akşam*, 8 Temmuz 1940, s. 5.

[149] Sağnak, *agy.*, s. 1.

[150] Hilmi Yavuz, "Fötr Şapka Kültürü", *İstanbul Yazıları*, Anadolu Sanat Yayınları, İstanbul, 1991, s. 59.

mini[nde]"[151] Robert Taylor'un pay sahibi olduğunu söyleyen yazar, bahsettiği racon ile bobstiller arasındaki bağa değinmemiştir.

Bobstillerin saçları uzun, briyantinle kenarları yapışmış, üst kısmı da havadadadır;[152] ense de tamamen kapanmıştır.[153] Saçlarındaki kıvrım ve bükümler "değme artistlerde" yoktur. Vâlâ Nureddin, bu saç şekline dair alıntılanan mizahi tasviri yapmıştır:

> Şakaklarından itibaren tâ ense köküne kadar, briyantinle taranmış uzun saçları arkadan bakınca balıksırtı hissini vermektedir. Sağ yandan ve sol yandan büyük bir intizamla gelen kıllar, bel kemiğinin kafatasındaki mabadi imiş gibi aralarında çatışıp -Tarzan biçimi- bir hat teşkil ediyor. Ve bütün bu kıllar cihazı, marul yaprağı kadar geniş gömlek yakasının arasına evde, aynanın karşısında, itina ile oturtulmuştur. Maazallah bir kımıldanış bu şekil ve şemaili altüst edeceği için delikanlı anlattığımız biçimde yürür![154]

Bobstillerin saçlarına yansıyan derbederlik Cemal Nadir'in "Amcabey" tiplemesiyle çizdiği aşağıdaki karikatüre yansımıştır. Amcabey'i tıraş eden berber konuşmaya şöyle başlar: "Vaktiyle bizim bir mektebimiz vardı Bay Amca… Berber olacak adam oraya devam eder… Makas nasıl tutulur… Saç nasıl kesilir, usulünce öğrenirdi… Ne yazık ki kapandı ve niçin kapandığı da pek anlaşılmadı!.." Berberin bu sözlerine karşılık Amcabey şöyle der: "Günün birinde ortaya bobstil başlar çıkacağını bilmedikleri için!.." Amcabey'e göre "bobstil başlar"ın ortaya çıkacağı bilinseydi, "mektebi kapamaz," aksine büyütürlerdi.[155]

Akşam, 28 Şubat 1941, s. 3.

[151] Yavuz, *age.*, s. 57.
[152] Muzaffer Acar, "Bob-stillere Balta!", *En Son Dakika*, 16 Birincikânun 1940, s. 3.
[153] Nusret Safa Coşkun, "Bobstiller", *Son Posta*, 15 Birinciteşrin 1940, s. 7.
[154] Vâlâ Nureddin, "Akşamdan Akşama: Bobstil", *Akşam*, 6 Temmuz 1940, s. 3.
[155] *Akşam*, 28 Şubat 1941, s. 3.

Bobstillerin sakalları, saçları gibi uzundur. Genellikle kirli sakal bırakmayı tercih ederler.[156] Gömlekleri, "portakal oğlunun mintanını"[157] andırır; birbiriyle uyumsuz renklere sahiptir ve desenlidir. Gömlek kolları, ceketlerinin altından bir karış dışarı çıkacak uzunluktadır.[158] Yakaları "cekete isyan edermişçesine nerede ise kulaklara kadar yükselecek"[159] durumda, "gırtlağa dayanmış[tır]."[160] Kravat takıyorlarsa o da uzundur; "uçkur gibi sarkmıştır."[161] Genellikle kanarya sarısı gibi çiğ renkler tercih edilir. Kravatın bağ yeri de nohut iriliğindedir.[162] Ceketleri boydan dizlere kadar uzun ve düşük omuzludur. Reşat İleri'nin tasviriyle "ceketin ağabeyisi paltonun küçük kardeşi[dir]."[163] Ceketlerin "omuzları vatkayla beslenmiş bol", kolları gömlek kollarından üç parmak daha kısa, yakaları kalkık, cübbe gibidir.[164]

Pantolonları bol fakat dar paçalı, çorapların görünmesini sağlayacak derecede kısadır.[165] Kemer yerine genellikle askı kullanırlar. Zira önemli bir meseleden bahsedecekleri zaman başparmaklarını bu askıya takmak mecburiyetini hissederler.[166] Çorapları da renklidir; Nusret Safa'nın ifadesiyle "karantina bayrağı yahut çingene moru"[167] rengindedir.

Kıyafetlerinin genişliği kadar ayakkabıları da olması gerekenden büyüktür. Muzaffer Acar'a göre hakiki bir bobstil olmak için büyük ve kaba ayakkabı giymek şarttır. Bu ayakkabılarla yolda yürüyen bobstil bir genç, "köşeyi vücudundan birkaç dakika evvel döner."[168]

---

156 Sağnak, *agy.*, s. 1.
157 Coşkun, *agy.*, s. 7.
158 Fatin Fuat Narlıkaya, "Eski Paris Modası ve Bobstiller", *İkdam*, 21 Ağustos 1941, s. 4.
159 Sağnak, *agy.*, s. 1.
160 Acar, *agy.*, s. 3.
161 Acar, *agy.*, s. 3.
162 Sağnak, *agy.*, s. 1.
163 Reşat İleri, "Bobstilizm", *Yeni Sabah*, 22 Birincikânun 1940, s. 4.
164 A[li] N[aci] K[aracan], "Bobstiller", *Yeni Sabah*, 20 Birincikânun 1940, s. 6.; Sağnak, *agy.*, s. 1.; Narlıkaya, *agy.*, s. 4.; Nureddin, *agy.*, s. 3; Özemre, *age.*, s. 211.
165 Sağnak, *agy.*, s. 1; Nureddin, *agy.*, s. 3; Özemre, *age.*, s. 211.
166 Acar, *agy.*, s. 3.
167 Coşkun, *agy.*, s. 7.
168 Acar, *agy.*, s. 3.

DİZİN

3 Arkadaş [film] 88
50 Yılın Türk Tiyatrosu [Metin And] 238
[Alphonse de] Lamartine 153
[Arthur] Rimbaud 190
[Charles] Baudelaire 190, 192
[Guy de] Maupassant 190
[İsmet] İnönü 159
[Paul] Verlaine 190

A

Abdülaziz [Sultan] 19
Abdülmecid [Sultan] 19, 41
Abdülhak Hâmid Tarhan 153, 154, 190
Abdülhamid [II., Sultan] 19, 20, 33, 34, 42, 51
Abidin Daver 169, 170
Abidin Dino 143
Acılı Kuşak [Mehmet Kemal] 158, 162, 163-165, 181
Adalet Ağaoğlu 255, 256
Adana 245
Adana Ekspresi 245
Ada Tavşanı-Bobstil 83
Adolphe Menjou 62, 73, 242
Afif Yesari 78, 79
Afrika 46, 91-93, 96, 108, 265
Agora Meyhanesi 77
Ah Beyoğlu Vah Beyoğlu [Salah Birsel] 77, 163
Ahmet Arif 150
Ahmet Fehim Efendi 53
Ahmet Hamdi Tanpınar 18, 149
Ahmet Haşim 149, 162
Ahmet Kutsi Tecer 149, 248, 249
Ahmet Mithat Efendi 11, 17, 26-28, 36, 72
Ahmet Muhip Dıranas 149
Ahmet Rasim 21, 22, 33
Ahmet Yüksel Özemre 79, 98, 107
Aka Gündüz 44-46, 70
Akbaba 62-64, 69, 76, 105, 106, 113, 114, 132, 150, 152-154, 158, 165-167, 175-177, 182, 185, 186, 198
Akşam 64-68, 76, 81, 85, 88, 89, 98, 99, 113, 115-118, 121, 126, 128, 131, 145
Akşehir 223
Alexandre Dumas Fils 88
Alexandre Promio 51
Alfred de Musset 163
Ali Naci Karacan 135
Allah'ın Cenneti [film] 53
Almanya 54, 55, 94, 263
Amcabey 15, 76, 101, 178, 182, 183
Amerika 54, 55, 58, 59, 65, 85, 87, 90-94, 97, 105, 111, 132, 146, 199, 200, 209, 214, 215, 236, 239, 250, 251, 265, 268
Anadolu 137, 188-190, 192, 194-198, 258
Andre Roan 73
Ankara 4, 13, 20, 26, 30, 38, 39, 45, 46, 51, 53, 54, 56, 59, 61, 62, 70, 72, 74, 77, 84, 101, 120, 130, 131, 149, 159, 160, 163, 164, 176, 177, 194, 205, 239, 249, 256, 260
Ankara Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi 164
Ankara Maarif Koleji 130, 131
Ankara Postası 53
Ankara Sinemaları 56

Ankara Üniversitesi 46, 74, 194
Araba Sevdası [Recaizade Mahmut Ekrem] 18, 28, 29, 42, 43, 268
Arabistan 227
Arif Damar 150
Artistik-Sine 56, 57
Âsaf Halet Çelebi 12, 81, 150, 155-157, 165, 168-172, 182, 183, 184, 267
Âşık Razi 40, 41
Aşina Yüzler [Samet Ağaoğlu] 163
Aşk Politikası [Burhan Cahit Morkaya] 71
Ateşten Gömlek [Halide Edip Adıvar] 53
Attilâ İlhan 161, 257, 258
Avrupa 23, 30, 33, 35, 37, 40, 41, 54, 55, 58, 59, 65, 87, 162, 263
A Yank at Oxford [film] 86
Ayarsızlar [Cevat Fehmi Başkut] 250, 251, 253
Ayastefanos'taki Rus Abidesinin Yıkılışı [belgesel film] 52
Aynaroz Kadısı [film] 53
Aysel Bataklı Damın Kızı [film] 53
Ayşe Osmanoğlu 51

B

Baba Salim [Öğütçen] 185, 186
Babıali Caddesi 178
Bafra 135
Bağdat Caddesi 258
Bahçemde Bir Gül Açtı [Mahmut Yesari] 72
Baki 153, 160
Balat 77, 120
Barbara Stanwyck 87, 89
Bataan [film] 86
Bedri Rahmi Eyüboğlu 150, 260
Behçet Kemal Çağlar 149
Behçet Necatigil 150
Belvü Bahçesi 83
Bertrand 51
Beşik [Yusuf Ziya Ortaç] 189
Beşir Ayvazoğlu 22, 110, 111
Betül Coşkun 37
Beyazıt 156, 201, 233
Beyazıt Meydanı 233
Beyoğlu 4, 17, 20, 23, 26, 30, 33, 35, 39, 51, 52, 63, 72, 77, 79, 112, 116, 118, 154, 155, 163, 189, 204, 255
Bican Efendi Vekilharç [film] 53
Billie Dove 63
Binnaz [Yusuf Ziya Ortaç] 53
Bir Avuç Alkış [Mücap Ofluoğlu] 76, 77, 164
Bir Kavuk Devrildi [film] 53
Bir Millet Uyanıyor [film] 53
Bir Trenin La Ciotat Garı'na Girişi [film] 52
Bobstil, bkz.: Erkek Güzeli 83, 84, 134
Bobstil Futbolcu [Hakkı Bigeç] 220, 222
Bobstil Kaynana [Selami Münir Yurdatap] 226, 228
Bobstil Kaynanaya Maşallah Ho. Ho. Ho. Ho. Hoo… [Necat Akdemir] 228, 229
Bobstil [Ercüment Ekrem Talu] 152, 188-190, 192, 194-198, 200, 203, 204, 237, 267, 268
Boğaziçi Esrarı/Nur Baba [film] 53
Bostancı 83
Brigitte Helm 64, 74
Bugün 140
Bulutlar Dağılınca [Muazzez Tahsin Berkand] 70
Burdur 84
Burhan Cahit Morkaya 70, 74
Burhan Felek 169, 170

C

Cab Calloway 94-96
Caddebostan Plajı 219
Cahit Irgat 149
Cahit Külebi 150
Cahit Sıtkı Tarancı 149
Carole Lombard 89
Cary Grant 91
Casus [film] 53
Celaleddin Ezine 151
Celalettin Çetin 257
Celâl Sahir [Erozan] 174
Celal Sılay 204

Cemalettin Bildik 136, 137
Cemal Nadir [Güler] 15, 99, 101, 110, 127, 133, 139, 182, 187
Cemil Nejat 229
Cevat Fehmi Başkut 245, 246, 250, 251, 260
Charles Boyer 91
Cici Berber [film] 53
Cihangir 257
Clark Gable 63, 78, 79, 89, 92
Colombia Müessesesi 81
Count Basie 95
Cumhuriyet 70, 77, 130, 149, 158, 166, 170, 186

Ç

Çalçene, bkz.: Mehmet Çınarlı 202, 203
Çamlıca Bahçesi 43
Çılgınlar Kulübü [İskender F. Sertelli] 208, 211-217, 230, 268
Çınaraltı 158
Çiftesaraylar 83, 245, 247
Çimdik, bkz.: Yusuf Ziya Ortaç 69, 137, 138, 166, 177, 186
Çocuklar Gençler Filmler [Osman Şevki Uludağ] 62, 143, 144

D

Deli Derviş, bkz.: Zahir Sıtkı Güvemli 175, 176
Deli Gençlik [film] 88
Dikmen Yıldızı [Aka Gündüz] 46
Direklerarası 69
Dizlerine Kapansam [Server Bedi] 73
Dizzy Gillespie 95
Douglas Fairbanks 57, 62, 63
Duke Ellington 95
Dutlar Yetişmedi [Kemal Tahir] 232
Dünya Savaşı I. 31
Dünya Savaşı II. 55, 93, 94, 145, 146, 164, 258

E

Efruz Bey [Ömer Seyfeddin] 32
Ekran Sinema Mecmuası 53, 56
Eleonor Powell 87
Elhamra Sineması 88
Eminönü Halkevi 134
Enin [Fatma Aliye Hanım] 37
Enis Behiç Koryürek 149
Ensondakika 154, 155, 208, 211-217
Enver Gökçe 149
Ercüment Ekrem Talu 52, 101, 132, 133, 167, 188-190, 192, 194-198
Erkek Güzeli [Mahmut Yesari] 238, 239, 241, 242, 244
Erzurum 194, 195
Erzurum Halkevi 194
Esir Tüccarları [film] 88
Eşref Şefik 63
E Yayınevi 164
Eyüp 62

F

Faruk Fenik 85, 117, 131
Faruk Nafiz Çamlıbel 149
Fatin Fuat Narlıkaya 100
Fatma Aliye [Hanım] 37
Fazıl Hüsnü Dağlarca 150
Fecr-i Âti Encümeni 174
Felâtun Bey ile Râkım Efendi [Ahmet Mithat Efendi] 17, 26, 28, 36, 268
Fena Yol [Film] 53
Ferah 56
Fethi Giray 149
Fevziye Kıraathanesi 52
F. Gariboğlu 198
Fikret Sağnak 98, 101, 112
Film Dünyası 56, 58
Film Mecmuası 56
Firuzağa 257
Foto Süreyya 56, 58
Fransa 11, 30, 38, 42, 54, 94, 95, 96, 263
Fred Astaire 78
Fuat Uzkınay 52
Fuzuli 150, 153, 157

G

Galatasaray Lisesi 256
Garip Hareketi 150, 157-159, 161, 267
Gary Cooper 91
Gençlik Rüzgârı [Muazzez Tahsin Berkand] 71
German Valdez 95
Ginger Rogers 78
Gone With The Wind [film] 92
Göçük [Celalettin Çetin] 257
Gönen 260
Gönül Yuvası [Burhan Cahit Morkaya] 70
Greta Garbo 62-64, 73, 74, 87
Gurbet Yolcusu [Burhan Cahit Morkaya] 70
Güleryüz 44
Gülriz Sururi 77
Güneşe Doğru [Film] 53
Güzide Sabri [Aygün] 37

H

Hâfız Osman 189
Haftalık Sinema 56
Hakkı Bigeç 220, 222
Hakkı Süha Gezgin 142
Hakkı Tarık Us 169
Hal Fox 92
Haliç Köprüsü 47
Halide Edip Adıvar 16, 17, 74
Halil Paşa [Ressam] 43
Halit Fahri Ozansoy 169, 203
Hamamizade İhsan [Bey] 168, 169, 187
Handy Andy [Film] 86
Hasan Âli Yücel 17, 129, 139, 177
Hasan İzzettin Dinamo 149, 168
Hasan Kazankaya 77, 78
Hasan Mellah yahut Sır İçinde Esrar [Ahmet Mithat Efendi] 26
Hasretini Çektiğim Üsküdar [Ahmet Yüksel Özemre] 79, 98
Havada Bulut [Sait Faik Abasıyanık] 255
Hava Parası [İsmail Galip Arcan] 204, 205
Hayal 20, 21, 23
Hayat 39, 59
He [Âsaf Halet Çelebi] 169
Hicran Göze 79, 82
Hiçbiri [Suat Derviş] 37
Hikmet Feridun Es 66-68, 76, 107, 117, 118, 156, 166, 217, 230, 255
Hilmi A. Malik 61, 62
Hilmi Yavuz 17, 98
Hilmi Yücebaş 159, 176
Hollywood 11, 12, 15, 51, 54-63, 65, 67, 68, 71, 76, 79, 85, 86-89, 91, 96, 105, 108, 112, 116, 232, 242, 244, 249, 264, 265
Hürsöz 84
Hüseyin Behçet 124
Hüseyin Cahit Yalçın 169
Hüseyin Rahmi Gürpınar 11, 16, 27, 30, 53
Hüseyin Şehsuvar 134
Hüsnü Erkilet 169

I

Iren Herwey 87

İ

İbnülemin Mahmut Kemal İnal 187
İbret 20, 24
İbretnümâ-yı Âlem 20
İngiltere 38, 86, 87, 94
İpek Film Magazin 56
İpek Sineması 88
İskender F. Sertelli 208, 211-217, 230, 268
İsmail Galip Arcan 204, 205
İsmet Hulusi 44, 47, 118, 119, 135, 136, 162
İstanbul 17, 18, 20, 22, 27, 29, 30-34, 38-46, 51-56, 58, 59, 62, 65, 70, 72-74, 76-80, 82, 83, 86, 88, 91, 94, 98, 103, 112-115, 117, 118, 121, 122, 127, 130, 135, 136, 144, 154, 158, 160, 163-165, 167, 169-171, 176, 178, 179, 181, 184, 186, 189, 190, 194, 196, 199, 201, 205, 209, 211, 215, 217, 220, 223, 226, 229, 230, 235, 237-239, 245, 246, 248, 250, 251, 255-260
İstanbul'da Bir Facia-i Aşk/Şişli Güzeli Mediha Hanım'ın Facia-i Katli [film] 53

İstanbul Sinemaları 56
İstanbul Sokaklarında [film] 53
İstiklal, İzmir Zaferi [film] 53
İtalya 54, 263
İttihat ve Terakki 31
İzmir 88, 90, 238, 240

J

Jak Deleon 77
James Stewart 91
Jimmy Dale 95
Jön Türk [Ahmet Mithat Efendi] 26

K

Kaçakçılar [film] 53
Kadıköy 70, 78, 79, 83, 88, 213, 220, 223
Kadıköy İskelesi 223
Kadıköylü Yıllarım [Hicran Göze] 79
Kadıköy Opera Sineması 88
Kadıköy Süreyya Tiyatrosu 83
Kanada 55, 94
Karabük 80
Karagöz 44
Kara Kitap [Suat Derviş] 37
Karım Beni Aldatırsa [Film] 53
Kayseri 26, 245
Kemal İntepe 105, 141
Kemal Tahir 46, 232-236
Kemal Zeki Gençosman 101, 109, 129, 226
Kıbrıs 84, 237
Kırım Harbi 38-41
Kıskanmak [Nahit Sırrı Örik] 70
Kızılay 80
Kiralık Konak [Yakup Kadri Karaosmanoğlu] 32, 37
Koca Bebek [Cevat Fehmi Başkut] 260
Konkordia Tiyatrosu 52
Kovuk Palas'ın Esrarı [Osman Cemal Kaygılı] 259
Köşebaşı [Ahmet Kutsi Tecer] 248-250
Küçük Hanımın Kısmeti [Selami İzzet Sedes] 73
Küçük Şehir [Cevat Fehmi Başkut] 245, 246
Küllük 168
Küllük Kahvesi 201, 202

L

La Dame O Kamelya [Alexandre Dumas Fils] 88
Lale [Muazzez Tahsin Berkand] 71
Lâmelif [Âsaf Halet Çelebi] 169
Latîfe 20
Leblebici Horhor Ağa [Film] 53
Lefkoşa 84
Letâif-i Âsâr 24
Levâyih-i Hayât [Fatma Aliye Hanım] 37
Levent Cantek 17, 62, 78, 79, 127, 196
Lili Damita 224
Los Angeles 92-94
Louis Armstong 94
Luxembourg Hanı 52
Luxembourg Sineması 52
Lütfi Kırdar 169, 170
L. Wolfe Gilbert 95

M

Magnificent Obsession [Film] 86
Mahmud [II., Sultan] 19, 32, 41
Mahmut Yesari 71-75, 78, 238, 239
Malûl Gaziler Cemiyeti 53
Marion Davies 72
Marlene Dietrich 63
Marsilya 256
Maurice Chevalier 63
Mavi 161
Mazhar Osman Usman 143
Mehasin 34
Mehmet Çınarlı 201
Mehmet Emin Yurdakul 149, 177
Mehmet Kemal 80, 149, 158, 160, 162-165, 181, 185
Meksika 91-93, 96, 265
Melek Sineması 88
Melih Cevdet Anday 150, 267
Meral Çelen 80
Meşrutiyet II. 43

Metin And 238
Metin Kayahan Özgül 38, 39
Metres [Hüseyin Rahmi Gürpınar] 27
Mevlana 156, 157
Mev'ut Hüküm [Halide Edip Adıvar] 37
Millî Mücadele 46
Milyon Avcıları [Film] 53
Mimar Sinan 189
Mithat Cemal Kuntay 201
Moda 32, 46, 62, 63, 85, 91, 108, 128, 209, 211, 213, 215, 223-225
Muazzez Tahsin Berkand 70
Muhittin Üstündağ 169, 170
Muhsin Ertuğrul 53
Mustafa Yurtçu 140
Muzaffer Acar 99, 100-102, 111
Muzaffer Buyrukçu 164, 260
Mücap Ofluoğlu 76, 77, 163, 164, 165
Müdafaa-i Milliye Cemiyeti 52
Münevver Birses 81, 82, 229
Mürebbiye [Hüseyin Rahmi Gürpınar] 27, 53

N

Nahit Sırrı Örik 70
Nail Vahdeti Çakırhan 168
Namık Kemal 159, 190, 194, 195
Nasreddin Hoca 169, 222-226
Nasreddin Hoca Bobstiller Arasında [Selami Münir Yurdatap] 222, 223
Naum Tiyatrosu 51
Napoleon III. 39
Nazım Hikmet [Ran] 149, 159, 174
Necat Akdemir 228, 229
Necip Fazıl Kısakürek 149, 155
Necmi Rıza [Ayça] 63, 153
Nedim 189
New York Times 92
Neyzen Tevfik 175, 185, 186
Nigarî 189
Nihal Atsız 138
Nihat Pınarlı 122, 123
Nijat Özön 51, 54
Nisuaz Pastanesi 163, 170
Niyazi Akıncıoğlu 149
Nizamettin Nazif 169
Notre Dame de Sion Fransız Lisesi 256
Nurullah Ataç 160, 161, 165, 179
Nusret Safa Coşkun 76, 85, 99, 112, 128

O

Odeon Tiyatrosu 52
O Karanlıkta Biz [Attilâ İlhan] 257, 258
Oktay Akbal 86
Oktay Rifat 150, 163, 182, 183, 267
Opera Sineması 79, 88
Orhan Seyfi Orhon 62, 63, 158, 167, 169, 179, 180
Orhan Şaik Gökyay 149
Orhan Ural 102, 152, 168, 174-176
Orhan Veli Kanık 12, 150, 155, 172, 181, 267
Osman Cemal Kaygılı 118, 156, 157, 259
Osmanlı Devleti 18, 19, 32, 38, 39, 41, 56, 263
Osman Şevki Uludağ 61, 62, 143, 144
O ve Kızı [Muazzez Tahsin Berkand] 70

Ö

Ölmeye Yatmak [Adalet Ağaoğlu] 255, 256
Ölünün Gözleri [Mahmut Yesari] 74
Ömer Bedrettin Uşaklı 149
Ömer Seyfeddin 32
Özge Özyılmaz 59, 60, 73

P

Paris 40, 42, 67, 100, 249
Pençe [Film] 53
Perde ve Sahne 56
Pertev Paşa [Şair] 153
Peyami Safa 23, 32, 38, 45, 53, 73, 128, 155, 162, 169, 171, 173, 174
Pola Negri 47, 57
Polonya 47
Pulsuz Tavla [Mehmet Kemal] 160

R

Raik'in Annesi [Halide Edip Adıvar] 37
Ramiz [Gökçe] 129
Ramon Novarro 62
Raşit Rıza Tiyatrosu 83, 84, 237, 258

Recaizade Mahmut Ekrem 18, 28, 29, 30, 42, 43, 112
Refi Cevat Ulunay 114, 203, 204
Refik Halit Karay 38, 65, 145
Reşat Ekrem Koçu 20, 39, 41, 47, 101, 106
Reşat Feyzi [Yüzüncü] 76, 111, 200, 201, 219, 220
Reşat İleri 100, 103-105, 115, 116, 136
R. Henry Grey 63
Rıfat Ilgaz 149
Robert Taylor 12, 59, 76, 78, 79, 85-91, 96, 97, 99, 224, 256, 265
Rusya 38, 39

S

Saadet Güneşi [Muazzez Tahsin Berkand] 70
Sabahattin Kudret Aksal 150
Sabiha Sertel 131, 132
Sait Faik Abasıyanık 255
Sakarya 84
Sakarya Sineması 88
Salah Birsel 77, 163, 165, 170
Saloon Hollywood 57
Samanpazarı 44
Samet Ağaoğlu 163
Samim Kocagöz 161
Sardinya Krallığı 38
Selami İzzet Sedes 73, 203, 204
Selami Münir Yurdatap 106, 222, 223, 226
Selimiye Kışlası 41
Selim Sırrı Tarcan 129
Selma Emiroğlu 116
Sema Uğurcan 36, 37
Serbest Cumhuriyet Fırkası 46
Sermet Muhtar Alus 115
Server Bedi, bkz.: Peyami Safa 73, 155, 169, 170
Servet-i Fünun 42, 43, 174
Servet-i Fünun Topluluğu 174
Sevda İhtikârı [Mahmut Yesari] 75
Seven Kadın [Film] 88
Sevenler Yolu [Burhan Cahit Morkaya] 74
Seviye Talip [Halide Edip Adıvar] 37
Sherlock Holmes 210
Shirley Temple 63
Sigmund Weinberg 52
Sinema 56
Sinema Âlemi 56
Sinema Delisi Kız [Server Bedi] 73
Sinema Gazetesi 56
Sine-Magazin 56
Sinema Magazin 57
Sinema Mecmuası 53, 56
Sinema Mihveri 56
Sinema Objektifi 56, 87
Sinema Postası 56
Sinema Romanları 56
Sinema Tiyatro 56, 58
Sinema ve Tiyatro Heveskârı Mecmuası 56, 58
Sinema Yıldızı 56, 60
Sine-Post 56
Sofya 137
Son Eseri [Halide Edip Adıvar] 37
Son Posta 44, 76, 83, 85, 89, 99, 101, 112, 119, 128, 133, 135, 145, 146, 167, 188, 201, 203
Son Telgraf 76, 89, 90, 108, 111, 118, 124-126, 130, 141, 155, 200, 219, 254
Sorbonne Üniversitesi 256
Söz Bir Allah Bir [Film] 53
Sözde Kızlar [Peyami Safa] 32, 38, 45, 53
Sponeck Birahanesi 52
Stan Kenton 95
Stormy Weather [Film] 94
Suat Derviş 37, 159
Suat Hayri Ürgüplü 141
Suat Taşer 149, 168
Suna Gazinosu 103, 136
Suphi Taşhan 168
Su Sinekleri [Mahmut Yesari] 71-73
Süreyya Paşa Sineması 79
Sürgün Alayı [Mehmet Kemal] 164, 165

Ş

Şadi Karagözoğlu 53
Şafak 23
Şahan Kahvesi 136
Şair Eşref 175

Şaka 175, 176
Şark Yıldızı Selma [Ziya Şakir Kozanoğlu] 73
Şehir Mektupları [Ahmet Rasim] 21, 22
Şehir Tiyatrosu 205, 206, 260
Şenyol Aile Bahçesi 83
Şevket Rado 98, 103, 113, 114, 204
Şevki [Karikatürist] 104, 106, 113
Şeyhin Oğlu [Film] 57
Şık [Hüseyin Rahmi Gürpınar] 16, 27, 30, 268
Şıpsevdi [Hüseyin Rahmi Gürpınar] 27, 30
Şişli 45, 53, 62, 75, 103, 123, 136
Şükran Kurdakul 150

T

Taha Toros 175
Tahir Nadi 174, 175
Taksim 83, 169
Taksim Belediye Gazinosu 169
Tan 29, 88, 95, 114, 131, 132, 232, 258
Tank-Tango [Aka Gündüz] 45
Tasviri Efkâr 23, 120, 126, 128, 135, 137, 141, 151, 155, 169, 232
Tebessüm-i Elem [Hüseyin Rahmi Gürpınar] 27
The Detectives [Film] 87
Theophile Gautier 163
The Zoot Cat [Film] 95
Tosun Paşa [Film] 53
Tutulmuş Gönüller [Hüseyin Rahmi Gürpınar] 27
Türk Basın Birliği 169
Türkiye 15, 51-62, 69, 71, 73, 76-78, 85-87, 91, 110, 127, 128, 133, 137, 145, 158, 163, 174, 192, 196, 210, 250, 251, 264
Tyrone Power 89

U

Ulus 76, 84, 101, 109, 119, 120, 129
Ulusal Birlik 88

Ü

Üç Kızın Hikâyesi [Aka Gündüz] 70
Ülkü Sakarya Sinema Mecmuası 56
Ümit Bayazoğlu 77, 78
Üsküdar 41, 79, 83, 98, 228

V

Vakit 69, 76, 83, 97, 103, 104, 106, 108-110, 113, 117, 122, 123, 124, 126, 128, 140, 142
Vâlâ Nureddin 65-68, 76, 85, 99, 113, 114, 128, 145, 158, 172, 174, 203, 204
Varlık 103, 109, 142, 157
Vatan 138
Vaterlo Köprüsü [Film] 88
Verdi Tiyatrosu 51

W

William Powell 63
Willy Fritsch 63

Y

Yahya Kemal Beyatlı 149
Yakup Kadri Karaosmanoğlu 32
Yaprak 161
Yaşar Çimen 169
Yedikule 250
Yeni Edebiyat 159
Yeni Film Haftalık Sinema Gazetesi 56
Yeni Mersin 138
Yeni Sabah 100, 103-105, 109, 115, 116, 123, 124, 126, 129, 135, 136
Yeni Sakarya Sinema Mecmuası 56
Yeni Yol 168
Yeşilköy 52
Yıldız 56, 58-60, 90, 91
Yıldız Sarayı 51
Yol Ayrımı [Kemal Tahir] 46
Yolpalas Cinayeti [Halide Edip Adıvar] 74
Yunus Nadi [Abalıoğlu] 169, 170
Yurt ve Dünya 143
Yusuf Mardin 204
Yusuf Ziya Ortaç 53, 62, 63, 137, 169, 176, 186, 189
Yücel 155

Z

Zahir Sıtkı Güvemli 175, 179
Ziya Gökalp 149
Ziya Osman Saba 149
Ziya Vehbi 254
Zonguldak 70
Zoot suit 85, 90-94, 96, 105, 146, 265